

SÈRIE 4**OPCIÓ A**

1) *Antígona*, de Salvador Espriu, reprèn, sobretot, el mite grec de la tragèdia de Sòfocles, en què la filla d'Èdip es nega a acceptar que la guerra fratricida a Tebes comporti un tracte tan desigual entre els seus germans morts: l'un, honorat com a heroi, l'altre oblidat i menyspreat com a traïdor. Expliqueu l'estructura de l'obra d'Espriu, la funció del personatge de Creont i el sentit de l'actitud d'Antígona.

[3 punts]

L'alumne/a ha d'explicar a grans trets l'estructura en tres parts, precedida d'un pròleg, que apareix com a actor. Així, ha de explicar el paper del "pròleg" (1 punt), el contingut i la funció de les tres parts (1 punt) i, d'altra banda, ha de caracteritzar els personatges de Creont –el pragmatisme polític de l'autòcrata– i d'Antígona –la seva posició moral, lligada a conceptes com la pietat i la redempció (1 punt).

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és, tanmateix, pertinent, se li pot valorar fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts.

2) Expliqueu quina presència tenen la poesia i la cançó a *Quadern d'Aram* de Maria Àngels Anglada, i la funció que hi desenvolupen.

[2 punts]

*L'alumne/a ha de comentar el fet que l'autora es defineixi a ella mateixa com una poeta que escrivia novel·les, i, en el cas concret de la factura de *Quadern d'Aram*, pot fer referència a la seva dimensió de traductora de poesia armènia. Maria Àngels Anglada en la novel·la ret homenatge als poetes armenis, de qui insereix diferents poemes. El quart capítol s'encapçala amb els versos d'un poeta del segle XV, i el sisè, amb uns versos d'un altre poeta armeni del segle X, per posar-ne diferents exemples. Altres poemes, com "Terra porpra", que introdueix el capítol V ("Marik. Marsella"), així com "Fins a perdre's de vista", que encapçala el capítol VII, titulat "Vahé", han estat extrets de l'obra de Daniel Varujan, contrafigura de Vahé, el pare d'Aram i marit de Marik. A més, en el segon capítol, es transcriuen les paraules del "poeta submarinista" Antoni Ribera, per la relació que Aram, com a coraller, té amb el mar (1 punt).*

La poesia i la cançó –cal recordar l'important paper que aquesta última juga en les tradicions del poble armeni, que canta per recordar, tal com se'n diu en el mateix text–, són dues vies permanents d'expressió de la bellesa.

Satisfan, així, la necessitat de transcendir el mal en una de les seves expressions més crues: el genocidi (1 punt).

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió a banda de les esmentades, se li pot atorgar per aquest concepte fins a un punt. En tot cas, la puntuació global de la pregunta no excedirà mai els 2 punts.

3) Comenteu el poema següent de Màrius Torres. Tingueu en compte, especialment, aquests aspectes (no cal tractar-los separatament ni en el mateix ordre)

- a) la situació en el seu temps històric i cultural;
- b) les figures retòriques essencials, amb comentari de la significació;
- c) el tema principal del poema, assenyalant, alhora, la relació amb alguna altra composició del poeta.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

LA CIUTAT LLUNYANA

“Aux captifs, aux vaincus, à bien d'autres encore...”

Baudelaire.

Ara que el braç potent de les fúries aterra
la ciutat d'ideals que volíem bastir,
entre runes de somnis colgats, més prop de terra,
Pàtria, guarda'ns: — la terra no sabrà mai mentir.

Entre tants crits estranys, que la teva veu pura
ens parli. Ja no ens queda quasi més consol
que creure i esperar la nova arquitectura
amb què braços més lliures puguin senyar el teu sòl.

Qui pogués oblidar la ciutat que s'enfonsa!
Més llunyana, més bella, una altra n'hi ha, potser,
que ens envia, per sobre d'aquest temps presoner,

batecs d'aire i de fe; la d'una veu de bronze

que de torres altíssimes s'allarga pels camins
i eleva el cor, i escalfa el cor dels pelegrins.

1939

L'alumne/a ha d'explicar el poema en relació al moment històric: la derrota de la República i l'ocupació militar de Catalunya en 1939. Pot fer-ho simbòlicament en relació a la caiguda de Barcelona o, seguint la cita de Baudelaire, atorgar-li un sentit universal, general (1 punt). D'altra part, ha de remarcar les figures retòriques: metàfores i al·legories de ressò clàssic –grec, en el cas de les fúries– i bíblic –en la referència a les “torres altíssimes”– i, si s'escau, el mite de les dues ciutats d'Agustí d'Hipona, referit a la ciutat del present, destruïda, i a la del futur, imaginada (1 punt). També ha de remarcar l'esperança com a gran tema del poema, que pot relacionar amb “la flor de l'esperança, minúscula i tenaç” d'un altre poema de tema cívic inclòs en l'antologia, “La galerna i el llamp, el torb i la tempesta”.

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.

OPCIÓ B

1) Tomàs Nofre ha escrit a propòsit de *Visions & Cants* de Joan Maragall: «Les *Visions* són cinc poemes que tracten de cinc personatges molt íntimament lligats al món llegendari català: el Mal Caçador, Joan Garí, el comte Arnau, el rei Jaume I i Joan de Serrallonga». Explica quina és la funció del mite i de la llegenda en la primera de les tres seccions en què es divideix el poemari maragallià, i analitza les característiques dels herois que protagonitzen els poemes.
[3 punts]

L'alumne/a ha d'explicar, separatament de forma conjunta: com Maragall construeix els mites citats en l'enunciat a partir de llegendes arrelades en el folklore català, amb l'objectiu de construir un imaginari col·lectiu que hom identifiqui com les mares de l'ànima catalana (1'5 punts); com les característiques individuals o comunes com a mínim de tres dels cinc herois que protagonitzen cadascun dels poemes de la primera part: vitalisme primitiu, espontani i sensual; individualisme exacerbant; cristianisme (1'5 punts)

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és, tanmateix, pertinent, se li pot valorar fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts.

2) A *Cròniques de la veritat oculta*, de Pere Calders, hi ha un seguit de motius, conceptes i situacions que es repeteixen amb una certa regularitat. Citeu-ne almenys dos, expliqueu el/s conte/s en què apareixen i el que simbolitzen.
[2 punts]

L'alumne/a ha d'explicar almenys dos dels següents aspectes (1 punt per cadascun): les mans (element màgic amb diferents matisos); la casa (l'estabilitat); el viatge (l'evasió); el circ, la fira, el teatre (el món màgic, l'evasió); els promesos (l'estabilitat, les normes socials); el crim (la ruptura de les convencions).

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió a banda de les esmentades, se li pot atorgar per aquest concepte fins a un punt. En tot cas, la puntuació global de la pregunta no excedirà mai els 2 punts.

3) A propòsit del fragment següent de *Maria Rosa*, d'Àngel Guimerà (Acte III. Escena V), tingueu en compte, especialment, aquests aspectes (no cal tractar-los separatament ni en el mateix ordre):

a) situeu el text, contextualitzeu-lo en l'argument de l'obra i expliqueu per què Maria Rosa es considera una dona perversa el dia del casament amb Marçal;

b) interpreteu la causa que fa dir a Maria Rosa: "Oh, si no me l'estimés [a Marçal], fóra la dona més *ditxosa* de la terra!";

c) expliqueu per què, tot i la frase de Maria Rosa reproduïda en l'apartat b), el sacerdot li aconsella que es casi amb Marçal.

[3 punts pel contingut; 2 punts per la capacitat d'argumentació i anàlisi, l'ordenació de les idees i la coherència del discurs]

MARIA ROSA: Marçal, (*Plorant*) jo no el vull oblidar, a l'Andreu, mai de la vida! Pobre Andreu! Que avui sóc la dona més dolenta que ha trepitjat el món!

MARÇAL: Bé, què li has dit, al rector?

MARIA ROSA: Què li he dit?... Que en aquest poble vaig conèixe'l, i en aquest poble mateix, i en aquest poble mateix, com si fos un càstig de Déu, he de ser d'un altre home!

MARÇAL: Ves quina culpa en tenim tu i jo, si aquí s'ha acabat la carretera! I això no sé a què ve, perquè tu ja ho sabies.

MARIA ROSA: Guaita, va ser en aquella masia. Ell trepitjava al cup i jo era veremadora.

MARÇAL: Ja m'ho has contat cent cops. Te tornes cançonera.

MARIA ROSA: Doncs al sortir de la iglésia aquest matí, me n'hi he anat a la masia perquè el cor m'hi duia! Tot està com abans, tot! El lloc a on les fadrines sopàvem, el cup a on trepitjava l'Andreu, ara sec i tapat com una sepultura, aquell cup a on el van ferir i a on amb el most s'hi barrejava la seva sang!... Allí vaig començar jo a estimar-lo.

MARÇAL (*agafant-la pel braç*): Maria Rosa!

MARIA ROSA: Sí que hi he anat. Sí! (*Sempre plorant.*) I al veure-ho m'ha semblat que l'Andreu era al meu davant reptant-me de mala dona! I he arrencat a córrer fugint d'aquella casa i d'ell, que em perseguia!

MARÇAL: Ves quines coses de contar al rector! Au, au, vesteix-te.

MARIA ROSA: No: sàpigues-ho tot. Que li he dit que m'ajudés a separar-me de tu. Marçal, per tancar-me per sempre on ell volgués. I m'ha preguntat si jo t'estimava. "Oh, si no me l'estimés fóra la dona més *ditxosa* de la terra!" I al sentir-ho m'ha dit que em casés amb tu.

MARÇAL: Fins el senyor rector, què més vols?

MARIA ROSA: Marçal, no m'enganyis. Digue-m'ho mirant-me als ulls: m'estimes... amb tota la teva vida?...

MARÇAL: Si jo no t'hagués estimat mai..., igual que tu, fóra el més *ditxós* de la terra.

L'alumne/a haurà de tractar, per separat o conjuntament, els aspectes següents:

a) la situació del fragment en el conjunt de l'obra com un episodi que és decisiu per entendre el desenllaç, ja que Maria Rosa i Marçal es casaran en un poble al costat mateix de la masia on Maria Rosava conèixer Andreu i on ha culminat el trajecte vital i simbòlic que ha estat la construcció de la carretera. Casant-se amb Marçal i en el lloc on ho farà, la dona troba que el seu nou matrimoni és una doble profanació de la fidelitat que ha de guardar a l'Andreu, mort al penal de Ceuta. Per aquesta doble raó es considera perversa (1 punt).

b) el component passional tan profund –de conseqüències tràgiques– de l'amor de Maria Rosa per Marçal, un component que aconsegueix de dominar la voluntat de Maria Rosa i que fa que el patiment que la dona hi troba sovint sobrepassi el plaer que hi vol trobar (1 punt);

c) la consciència del sacerdot que un amor de la mena del que Maria Rosa sent per Marçal només pot trobar una sortida psicològicament acceptable i moralment admissible en el matrimoni, mitjançant els deures i els drets del qual es pot intentar asserenar –intent que fracassarà en l'obra– la força devastadora, tràgica, d'aquest erotisme trasbalsador (1 punt).

Si l'alumne/a complementa la seva resposta de manera correcta i coherent amb alguna qüestió no explicitada estrictament en l'enunciat, però que hi és tanmateix pertinent, se li pot assignar per aquest concepte fins a 1 punt, amb el benentès que la puntuació global de la pregunta no sobrepassarà els 3 punts assignats al contingut.